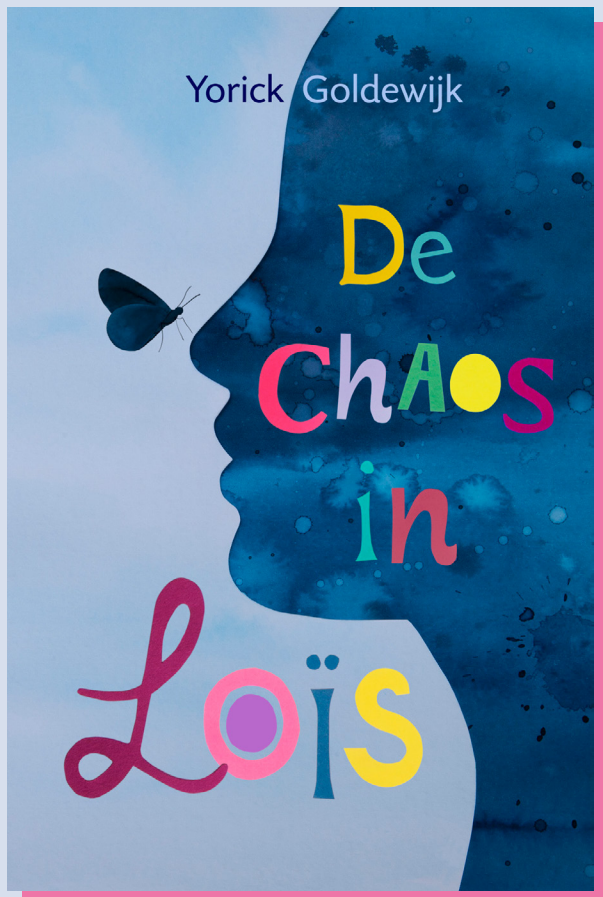

De chaos in Loïs

De maand van de filosofie, in april 2024, gaat over chaos. Speciaal voor deze gelegenheid schreef Yorick Goldewijk het filosofische kinderboek *De chaos in Loïs*. Yvonne Lacet maakte de illustraties.

Maarten was er drie weken lang bang voor geweest: dat de bel zou gaan en dat haar stoel leeg zou zijn. En nu gebeurde precies dat. Maarten en Loïs zijn samen opgegroeid en hebben altijd met elkaar gespeeld. Maar sinds hij verliefd op haar is geworden, krijgt hij rode vlekken in zijn nek zodra ze hem aankijkt. En nu is Loïs ziek. Maarten voelt zich schuldig dat hij niet bij haar langs durft en wanhopig omdat ze misschien wel doodgaat. Als hij hoort over een geheimzinnig leegstaand huis waar kapotte dingen op magische wijze weer heel worden, ontstaat er een plan in zijn hoofd. Wat als Loïs een nacht in dit huis zou doorbrengen...?

De chaos in Loïs en deze bijbehorende lesbrieven nodigen uit om actief met filosofie aan de slag te gaan. De lessuggesties in de lesbrieven zijn met name geschikt voor leerlingen in groep 7 en 8 van het primair onderwijs en klas 1 van het voortgezet onderwijs.

Over de makers

Yorick Goldewijk debuteerde in 2019 met *Billy Extra Plankgas*. Zijn doorbraak kwam met het boek *Films die nergens draaien*, waarvoor hij in 2022 een Gouden Griffel ontving. In 2023 kwam zijn boek *Duizend & ik* uit. Fotograaf en kunstenaar Yvonne Lacet maakte eerder illustraties voor *Films die nergens draaien* en bracht de prentenboeken *Bladerbeesten* en *Hier zijn draken* uit.

Auteur

Yorick Goldewijk

Illustrator

Yvonne Lacet

ISBN

9789045130033

Uitgeverij

Em. Querido's Uitgeverij/
Singel Uitgeverijen,
Amsterdam 2024

Ontwikkelingsgebieden
filosofie, oriëntatie op jezelf
en de wereld en mondelinge
taalvaardigheid

Nodig
voor iedere leerling een printje
van werkblad 1 *Chaos of orde?*

Duur opdracht
15-20 minuten

Individueel en klassikaal

LESSUGGESTIE 1

CHAOS OF ORDE?

Bekijk als introductie op filosoferen deze [Klokhuisaflevering](#) over de filosoof Spinoza in de klas. Deze aflevering gaat over zelf nadenken en anders denken. Bekijk de hele aflevering of alleen het fragment vanaf 13:25 tot 14:50, waarin de presentator erachter komt dat iedereen een andere betekenis geeft aan woorden zoals auto en school.

Deel de werkbladen uit. Hierop staan twaalf woorden die de leerlingen zelf mogen indelen bij chaos of orde. Er zijn geen foute antwoorden, want voor iedereen is dit anders. Als je bij voetbal denkt aan een gezellige wedstrijd met vrienden en een scheidsrechter die de regels handhaaft, deel je het woord waarschijnlijk in bij orde. Maar denk je aan een wedstrijd Feyenoord-Ajax met supportersrellen, dan vind je het misschien beter passen bij chaos.

Is iedereen klaar? Bespreek de antwoorden na met de leerlingen. Vraag waarom ze een bepaald woord bij chaos of orde ingevuld hebben. Vraag of de rest van de klas dat ook zo ziet en waarom wel/niet. Voer hier met elkaar een gesprek over en laat zien dat woorden niet voor iedereen hetzelfde betekenen en dat gedachtes dus heel persoonlijk zijn.

Ontwikkelingsgebieden
filosofie, oriëntatie op jezelf
en de wereld en mondelinge
taalvaardigheid

Nodig
het knipvel *Wat denk jij?*

Duur opdracht
40-45 minuten

In groepjes en klassikaal

LESSUGGESTIE 2

WAT DENK JIJ?

Knip de kaartjes uit het knipvel en verdeel de klas in maximaal zes groepjes. Geef elk groepje een kaartje met daarop een filosofische kwestie uit het boek. De groepjes gaan met elkaar in gesprek over de kwestie op het kaartje. Zet hiervoor een timer van tien minuten.

Besprek – voor de leerlingen met elkaar in gesprek gaan – dat het niet gaat om 'goed' of 'fout', iedereen mag zeggen waar hij of zij aan denkt bij het lezen van de kwestie. Ze hoeven het juist niet met elkaar eens te zijn en mogen van standpunt verschillen. Wat ze van de kwestie vinden, is heel persoonlijk.

Is de tijd om? Besprek alle kwesties klassikaal. Vraag het groepje dat de kwestie al heeft besproken waarover het gesprek vooral ging. Vraag daarna aan andere leerlingen in de klas hoe zij hierover denken. Hebben ze aanvullingen en gedachten die nog niet genoemd zijn?

Tips bij het klassikaal bespreken van de kwesties

- Vraag door en vraag waarom dit punt belangrijk is voor de leerling(en).
- Zijn er leerlingen van gedachte veranderd na het horen van andere ideeën? Hoe kwam dat?
- Vat de ideeën over een kwestie samen en benadruk nogmaals dat heel normaal is dat er verschillen zijn in een groep.
- Controleer of iedereen begrip – en respect – heeft voor elkaars standpunten. Snappen leerlingen ook hoe je aan je eigen standpunten komt en hoe die gevormd worden?

Ontwikkelingsgebieden
filosofie, oriëntatie op jezelf
en de wereld en mondelinge
taalvaardigheid

Nodig

pen en papier voor iedere
leerling + een pot of mand
om alle briefjes in te stoppen

Duur opdracht

10 tot 30 minuten

Klassikaal

LESSUGGESTIE 3

STOP MET PIEKER-TIPS!

Maarten maakt zich zorgen over Loïs. Ze is ernstig ziek en hij hoopt dat ze weer beter wordt. Zijn moeder stelt voor dat hij gaat fietsen om zijn hoofd leeg te maken.

Vraag aan de leerlingen of zij ook weleens piekeren. Leg uit dat piekeren kan gaan over grote en kleine dingen. Vraag leerlingen daarna of ze een piekergedachte op een briefje willen schrijven. Dat mag anoniem.

Ze schrijven allemaal iets op waar ze vaak over nadenken, waar ze zich zorgen over maken of wat ze bezighoudt. Is iedereen klaar? Dan vouwt iedereen zijn briefje dubbel of in vieren.

Verzamel alle briefjes in een mand of pot. Schud ze goed door elkaar en trek er eentje uit die jullie daarna klassikaal met elkaar bespreken. Alle leerlingen mogen advies geven over deze piekergedachte. Welke tips hebben zij voor hun klasgenoten om te stoppen met piekeren en hun hoofd leeg te maken? Geef leerlingen om de beurt de mogelijkheid om tips te geven. Je kunt meerdere briefjes achter elkaar voorlezen of je kunt er elke dag eentje behandelen.

Laat de klas aan het einde van deze opdracht stemmen over de beste tips en schrijf die op het bord als geheugensteuntje voor piekerende leerlingen.

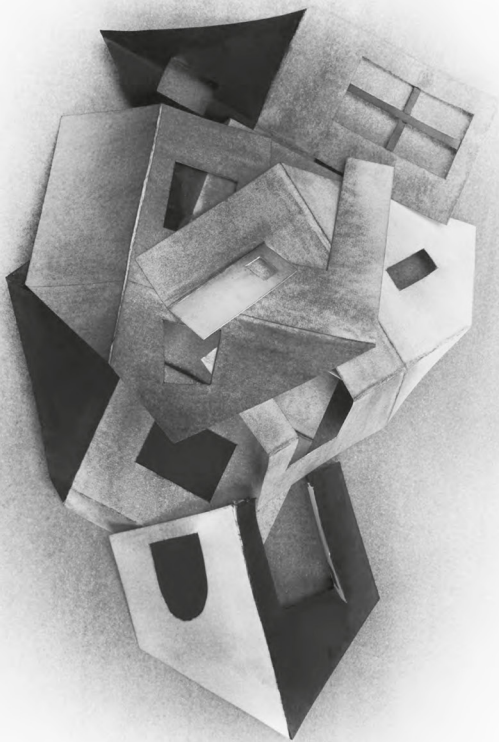

Ontwikkelingsgebieden
filosofie, oriëntatie op jezelf
en de wereld

Nodig
voor iedere leerling een printje
van werkblad 2 *Doe de chaos-test*

Duur opdracht
20 minuten

**Individueel en klassikaal
na te bespreken**

Colofon

Deze lesbrief is een uitgave
van Em. Querido's Uitgeverij.

De chaos in Loïs is het
kinderfilosofieboek van de
Maand van de Filosofie 2024.

Illustraties Yvonne Lacet
Redactie Firma Fluks
Vormgeving Studio Vuurtoren

Vind deze en meerdere lesbrieven
op www.naarschoolmetquerido.nl.

LESSUGGESTIE 4

OMGAAN MET CHAOS

In het boek wordt duidelijk dat iedereen anders omgaat met chaos en tegenslagen. Als de meester aan Maarten vraagt of hij een kaart bij Loïs wil langsbrengen vraagt hij Klaas mee, want die zoekt overal gladjes doorheen als een Tesla, terwijl de verlegen Maarten zichzelf meer ziet als een winkelkarretje met zo'n irritant zwabberwielletje. Hoe gaan de leerlingen om met lastige situaties? Dat ontdekken ze in deze test.

Kopieer het werkblad en deel het uit aan de leerlingen. Ze vullen de meerkeuzetest zelfstandig in. Geef ze hier ongeveer tien minuten de tijd voor. Vertel de leerlingen dat ze bij elke vraag het antwoord kunnen kiezen dat het beste bij ze past.

Vraag – als iedereen klaar is – wie welke uitslag had. De uitslagen bevatten filosofische vragen. Ga hierover in gesprek met de klas. Stel vragen als:

- Hoe zou de wereld eruitzien als iedereen een Tesla was?
- Als iedereen de hele dag grappen maakt, zouden grappen dan nog grappig zijn?
- Is de wereld mooier omdat iedereen verschillend is?
- Is het erg dat sommige mensen langer over een antwoord nadenken dan anderen?
- Heeft wat anderen doen iets met jou te maken?
- Heeft het gedrag van je vrienden iets met jou te maken?
- Waar hoor je bij als je 'erbij hoort'?

WERKBLAD 1

CHAOS OF ORDE?

Woorden betekenen niet voor iedereen hetzelfde.

Lees de woorden hieronder en bedenk of je het woord bij chaos of bij orde vindt passen. Schrijf het op in het juiste rijtje.

☐ verkeer	☐ vrienden	☐ supermarkt
☐ klas	☐ discofeestje	☐ verjaardag
☐ voetbalwedstrijd	☐ hond	☐ slaapkamer
☐ avondeten	☐ vakantie	☐ zwembad

CHAOS

ORDE

KNIPVEL, LESSUGESTIE 2

WAT DENK JIJ?

Maarten zoekt op hoeveel kans Loïs heeft om haar ziekte te overleven. Maar wat zeggen die getallen over Loïs en haar ziekte? Hij vraagt zich af of alles in het leven al vastligt en of dit soort voorspellingen kloppen.

WAT DENK JIJ?

Liggen dingen vast of is alles juist mogelijk?

Maarten gaat volgend jaar naar de middelbare school en moet een school uitkiezen. Zijn moeder zegt: "Het is goed om je vriendschappen te koesteren, maar het is veel belangrijker om je eigen koers te varen." Ze vindt dat Maarten zijn keuzes niet van anderen moeten laten hangen.

WAT VIND JIJ HIERVAN?

Kies jij wat je echt zelf wilt of laat je je beïnvloeden door je vrienden?

Maartens moeder snapt dat hij zich rot voelt vanwege de ziekte van Loïs. Ze probeert hem te troosten door te zeggen dat dingen nu eenmaal gebeuren en dat je daar niets aan kunt doen. Soms maakt het leven je intens gelukkig en soms maakt het je razend. Ze vindt dat juist het ongrijpbare het leven prachtig maakt en zegt dat Maarten blij moet zijn dat hij soms pijn voelt, want dat betekent dat hij het de moeite waard vindt.

WAT VIND JIJ HIERVAN?

Heeft Maartens moeder gelijk? Maakt het onvoorspelbare en ongrijpbare het leven mooi en leuk? En is het goed om soms chaos en pijn te voelen?

In het boek zegt Klaas dat Loïs over een jaar weer rondrent en dat ze er dan om kunnen lachen. Dunya vindt het stom dat hij overal maar om lacht. Klaas zegt: "Wat is er mis met lachen om dingen? Wat heb je eraan om de hele tijd serieus te doen? Straks is Loïs weer beter en heb je de hele tijd voor niks zitten treuren."

WAT VIND JIJ?

Mag je overal om lachen of is serieus doen en treuren soms ook goed?

Maarten en zijn moeder krijgen een discussie. Zij noemt hem een goede jongen, maar hij vindt dat onzin. Hij zegt: "Ik ben helemaal geen goede jongen. Ik wil dat ze (Loïs) beter wordt, zodat ik me niet meer klote voel. En zo is het met iedereen, iedereen is met zichzelf bezig. Dat is hoe deze shitwereld in elkaar zit en ik ben precies zo!"

WAT VIND JIJ?

Is Maarten een slecht persoon omdat hij aan zichzelf denkt? Wat maakt iemand een goed of een slecht persoon?

De vrienden praten over hun toekomstplannen. Dunya wil nog wil nog niet vooruitdenken. "Ik ga geen route uitstippelen om die dan de rest van mijn leven braaf af te lopen. Ik ga niet studeren. Ik ga ervandoor en ergens in een uitgestrekt woud wonen." Ze ziet wel wat er op haar pad komt. "Misschien helemaal niks. Misschien word ik opgegeten door een beer."

SNAP JE DAT DUNYA DIT ZEGT?

Heeft het zin om je toekomst uit te stippelen en hierover na te denken? Waarom heeft het wel of geen zin?

WERKBLAD 2

DOE DE CHAOS-TEST

Hoe ga jij om met chaos? Zoef je overal gladjes doorheen als een Tesla of ben je meer een winkelkarretje met zo'n irritant zwabberwielletje? Lees onderstaande vragen en kies steeds het antwoord dat het beste bij jou past.

1 Een goede vriend ligt in het ziekenhuis en kan daardoor een tijdje niet naar school. Jij...

- A** denkt veel aan hem, maar vindt het spannend om bij hem langs te gaan omdat je niet zo goed weet wat je dan moet zeggen.
- B** videobelt hem elke dag en gaat soms bij hem langs. Hij maakt niet zoveel mee, maar jij vertelt honderduit.

2 Tijdens een skatetruc is je vriendin gevallen. Ze komt op school met een enorme blauwe bult op haar voorhoofd. Jij...

- A** klappt dicht. Je denkt hard na over wat je kunt zeggen om haar op te vrolijken, maar komt niet verder dan: 'Rot voor je.'
- B** flapt eruit: 'Eigen schuld, dikke bult!' Je kunt er maar beter samen om lachen, toch?

3 Je bent verliefd en je wil het van de daken schreeuwen. Doe je dat ook?

- A** Natuurlijk niet! Ik ben al blij als ik geen rode kop krijg als hij/zij iets tegen me zegt.
- B** Natuurlijk! Dat is de enige manier om erachter te komen of die ander mij ook leuk vindt.

4 Je gaat op vakantie naar een camping. Alle kinderen lijken elkaar al te kennen. Hoe maak jij vrienden?

- A** Ik ga een beetje bij ze in de buurt staan en hoop dat ze vragen of ik meedoe met het spel dat ze spelen.
- B** Ik stap op ze af, stel me voor en vraag of er hier nog iets te beleven valt.

5 Bij jou in de buurt staat een verlaten spookhuis. Je buurmeisje daagt je uit naar binnen te gaan. Wat doe je?

- A** Ik durf denk ik niet in m'n eentje. Misschien ga ik mee als zij gaat.
- B** Natuurlijk ga ik naar binnen. Daar hoef ik niet lang over na te denken!

6 Je beste vriend is stiller dan anders. Jij...

- A** piekert je suf of er iets aan de hand is. Of heb jij misschien iets verkeerd gezegd?
- B** vraagt of hij zijn tong verloren is.

7 Je moet een middelbare school kiezen. Ben jij er snel uit naar welke je wilt?

- A** Nee, in m'n hoofd weeg ik alles eindelijk af. Welke school past bij mij, waar gaan m'n vrienden naartoe, wat zijn de voor- en nadelen van de verschillende scholen?
- B** Ja, ik kies de school die goed voelt. Daar maak ik vast snel vrienden.

WELK ANTWOORD HEB JIJ HET VAAKST OMCIRKELD?

A Jij bent net als Maarten

Hij noemt zichzelf een winkelkarretje met zo'n irritant zwabberwielletje, maar eigenlijk denkt hij gewoon wat meer na over de dingen. En is hij verlegen, net als jij. Misschien vind je dat – net als Maarten – soms vervelend. Maar is het niet fijn dat er verschillende soorten mensen zijn? Want hoe zou de wereld eruitzien als iedereen een Tesla was?

B Jij bent net als Klaas

Maarten noemt Klaas een Tesla, iemand die overal gladjes doorheen zoeft. Net als Klaas stap je op alles en iedereen af en maak je makkelijk vrienden. Je hoeft nooit lang na te denken voor je een antwoord geeft. Maar zou het erg zijn als je dat wel doet? Of als je vrienden hebt die dat wel doen? Heeft het gedrag van je vrienden iets met jou te maken?